Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De [cathedrali] sancti Petri apostoli xliiii

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

iuſſit eā grauiſſime virgis cedi:et die per capillos appēdi.et plumbū liquefactū in capite eius fundi Qđ cum nichil ei nocuiſſet ipſaȝ cathenis ligauit et in carcerē recluſit. Ad quā venit dyabolus in ſpecie angeli dicēs. Juliana ego ſum angelus dñi qui me ad te miſit vt te debeam cōmonere. vt dijs ſacrifices. ne tandiu crucieris et tam mala morte moriaris. Tunc iuliana flens orauit dicens. Dñe deus meus ne pmittas me pire: ſed oſtende michi quis eſt iſte qui michi talia pſuadet. Factaqȝ eſt ad eā vox vt ipm apphenderet et quis eſſet ipſum cogeret confiteri. Que cū cum tenuiſſet: et quis eſſet interrogaſſet. dixit ei ꝙ demon eſſet. et ꝙ ad eam decipiendā pater ſuus ipm miſiſſet. Cui iuliana. Et quis eſt pater tuus? Reſpondit beelzebub qui ad omnia mala nos dirigit. et facit nos grauiter verberari: quotiēs a xpianis fuerimus ſuperati et ideo ſcio ꝙ malo meo huc veni: quia te ſupare nō potui. Inter alia que confeſſus eſt dixit: quia tunc maxime a xpianis elongabatᷣ: quādo miſteriū dominici corporis agebatᷣ: ⁊ quando oratiōes et predicatiōes fiebant. Tūc iuliana manibꝰ retrorſum ipm ligauit: et ad terrā ipſum deijciens cum cathena qua erat ligata ipm duriſſime verberauit. Dyabolus vero clamās rogabat eam dicens. Domina mea iuliana miſerere mei. Tūc iuſſit prefectus vt iuliana de carcere educeretᷣ. Et exiens trahebat poſt ſe demonē alligatū. Demon aūt rogabat eaȝ dicens. Dña mea iuliana noli amplius de me ridiculum facere. Nō eīn potero vltra in quempiā preualere. Xpiani dicuntᷣ miſericordes eſſe et tu nullā de me miſericordiā habes. Sicqȝ per totū forum ipm traxit et poſtea in quandā latrinā ipm pcecit

B ❡ Cum aūt ad prefectū perueniſſet in quadam rota adeo eſt extenſa. ꝙ oia eius oſſa vſqȝ ad medullarū exitū ſunt cōfracta. Angelus autē domini rotā cōminuens ipam in momēto ſanauit. Qđ videntes qui aderant crediderūt. Et ſtatim decollati ſunt viri quingenti et mulieres. c. xxx. Deinde cum in quendā ollā plūbo liquefacto plenā miſſa fuiſſet: ſed plumbū velut temperatū balneū factū eſſet: maledixit pfectus dijs ſuis qui vnā puellam punire nō poterant que tantā iniuriaȝ eis irrogabat. Tunc iuſſit eam decollari. Que dum ad decollandum duceretᷣ demon quē verberauerat in ſpecie iuuenis apparēs clamabat dicēs. Nolite ei parcere quoniā deos veſtros vitupauit. et me hac nocte verberauit. reddite ergo ſibi qđ meruit. Cūqȝ iuliana paululū oculos aperuiſſet vt videret quis eſſet qui talia loqueretᷣ. demon aufugiēs exclamauit. Heu heu me miſerū adhuc puto ꝙ me velit capere et ligare. ❡ Cū ergo beata iuliana decollata fuiſſet pfectus nauigās in mari cū. xxxiiij. viris orta tēpeſtate ſubmerſus eſt. Hoȝ autē corpora cū mare iactaſſet a feris et auibꝰ ſunt comeſta.

❡ De cathedra ſancti petri apoſtoli xliiii.

A

Cathedra triplex eſſe dicitur: ſȝ regalis. ij. Regū. xxiij. Dauid ſedens in cathedra ⁊c. Sacerdotalis. i. Regum. i. Heli ſacerdote

De cathedra ſancti Petri apl'i

ſedente ſup ſellam ꝛc. Magiſtalis. Mathei. xxiij
Sup cathedrã moyſi ꝛc. Beatus ergo petr⁹ ſedit
in cathedra regali: q: fuit princeps omniũ regum
Sacerdotali quia fuit paſtoꝛ omniũ clericoꝝ. Ma
giſtrali quia fuit doctoꝛ omniũ xpianoꝝ. B

CAthedra ſancti petri ab eccleſia feſtiue coli
tur quia tunc beatus petrus apud anthio-
chiam in cathedrali honoꝛe ſublimat⁹ fuiſ-
ſe perhibetur. ¶ Huius aũt ſolẽnitatis inſtitutio
quadruplicẽ cauſaꝫ habere videtur. Prima cauſa
eſt: cum eñ beatus petrus apud anthiochiã pre-
dicaret: theophilus pꝛinceps ciuitatis illius dixit
ei. Petre qua ratione populũ meũ ſubuertis? Cũ
ergo petrus ſibi fidem chꝛiſti pꝛedicaret: ille eum
vinculari fecit. et ſine cibo et potu eũ manere per
miſit. Sed cum petrus iam pene deficeret reſum-
ptis tamen viribus eleuans oculos ad celum ait.
Jheſu chꝛiſte miſeroꝛũ adiutoꝛ adiuua me in his
tribulationibus deficientem. Cui dñs reſpondit.
Petre credis te derelictũ a me? Nec bonitati de
rogas: ſi talia contra me dicere nõ foꝛmidas. Pre
ſto eſt qui tue ſubueniat miſerie. Audiens autem
paulus de incarceratiõe petri ad theophilũ venit.
et ſe in multis opibus et artibus ſummũ opificem
eſſe aſſeruit. Ligna et tabulas ſe ſcire ſculpe: tẽto
ria pingere: et multa alia induſtrie operari dixit.
Qui a theophilo obnixe rogat. vt in eius curia ſe-
cum cõſiſtat. Euolutis paucis dieb⁹ paulus ad pe
trum abſconſe in carcerẽ introiuit. Quem videns
pene moꝛtuũ et cõſumptũ amariſſime flere cepit.
et in amplex⁹ eius quaſi flẽdo deficiebat. et pꝛorũ
pens ſic inquit. O petre frater me⁹ gl'ia mea: gau
diũ meuꝫ: dimidiũ anime mee: meo introitu reſu-
me vires. Tunc petrus oculos apiens et ipm co-
gnoſcẽs: lacrimari cepit: ſed ſibi loqui nõ potuit ꝛ
accurens paulus vix os eius aperuit et imponẽs
cibum ipm refocillauit. Cum aũt petrus cibo cõ-
foꝛtatus fuiſſet accurrens in oſcula pauli ruit. et
ambo plurimũ fleuerũt. Paulus autem occulte re
diens theophilo dixit. O bone theophile magna
eſt gloꝛia tua: et curialitas tua honeſtatis amica.
Dehoneſtat multa bona exiguũ malum. Remini
ſcere qd feciſti illi deicole qui dicitur petrus velut
eſſe aliquid magnũ. Pãnoſus defoꝛmis. macie cõ
ſumptus per oĩa vileſcit. ſolo ſermone clareſcit. et
talem te decet in carcerẽ ponere. Qui potius ſi li-
bertate ſolita frueretur poſſet tibi ĩ aliquo vtilioꝛ
eſſe. Nã ſicut de illo homĩes quidã aiunt infirmos
ſanat: moꝛtuos ſuſcitat. Cui theophil⁹. Fabuloſa
ſunt iſta paule que dicis: quia ſi moꝛtuos ſuſcitare
poſſet: et ſeipm de carcere liberaret. Cui paulus.
Sicut xps ſuus a moꝛtuis reſurrexit vt dicũt. qui
tamẽ de cruce deſcendere noluit. ſic petrus vt aiũt
hoc exemplo ſe non liberat. et pati pꝛo chꝛiſto nõ
foꝛmidat. Cui theophil⁹. Dic ergo ei vt filiũ meuꝫ
iam per quatuoꝛdecim annos moꝛtuũ reſuſcitet.
et incolumen eũ reddã et liberũ. Jngrediens igit
paulus dixit: quoniã reſuſcitationẽ filij pꝛincipis
ſpopõdiſſet. Cui petrus. Rẽ grandẽ paule ꝓmiſi-
ſti: ſed dñi virtute facilimã. Sed cum petrus edu-
ctus de carcere monumẽto aperto ꝓ eo oꝛaſſet cõ
tinuo reſurrexit. Sed pene per oĩa veriſimile nõ
videt: vt aut paulus humana aſtucia ſe talia fabri
lia ſciri cõponere fingeret. aut vt ſentencia iuueĩs
ꝑ quatuoꝛdecim annos ſuſpenſa fuiſſet. Tũc theo
philus ꝛ vniuerſus populus anthiochie. et alij ꝗ
plures dño crediderũt. et gloꝛioſam eccleſiã fabri
cauerunt. Jn cuius medio excelſam cathedrã col-
locauerũt: et petrũ vt ab omnibus videri et audi-
ri poſſet axaltauerũt. Jn qua ſeptem annis ſedit.
Sꝫ poſtmodũ veniẽs romã in romana cathedra
ſedit vigintiquiqꝫ annis. De pꝛimo tamẽ honoꝛe
eccleſia celebꝛat: quia tũc pꝛimo ꝑlati eccleſie cepe
runt loco: poteſtate: et noĩe ſublimari. Tunc ergo
impletũ eſt illud quod legitur in pſal'. Exaltẽt eũ
in eccleſia ꝛc. ¶ Et notandũ ꝙ triplex eſt eccleſia
in qua beatus petrus fuit exaltatus: ſcilꝫ eccleſia
militantiũ: malignantium. et triumphantium. Jn
hanc triplicẽ eccleſiã exaltatus eſt. ſcḋm triplicẽꝫ
feſtiuitatẽ quã de ipo eccleſia celebꝛat. Eſt enim
exaltatus in eccleſia militantiũ eideꝫ pꝛeſidendo.
et eaꝫ in animo in fide et moꝛibus laudabiliter re-
gendo et hoc quantũ ad ſolennitatẽ hodiernam ꝗ
dicit cathedra: quia tũc ſup anthiocenã eccleſiam
pontificatũ accepit: et eam ſeptẽ annis laudabili-
ter rexit. Scḋo eſt exaltatus in eccleſia malignan
tium: ipſam ſcꝫ diſſipando: et eam ad fidem cõuer
tendo: et hoc pertinet ad ſecũdam feſtiuitatẽ ꝗ di
citur ad vincula tunc eñ malignantiũ eccleſiaꝫ diſ
ſipauit. et multos ad fidem conuertit. Tercio eſt
exaltatus in eccleſia triumphantiũ in ipam felici-
ter introeundo: et hoc quãtuꝫ ad terciã ſolennita-
tem que eſt paſſionis ei⁹: quia tunc eccleſiã trium
phantium introiuit. ¶ Notandũ etiã ꝙ plu-
ribus alijs rationibus eccleſia ter in anno de eo fe
ſtiuitatẽ facit. ſcꝫ pꝛopter pꝛiuilegiũ: ꝓpter officiũ
pꝛopter beneficium: pꝛopter debitum: et pꝛopter
exemplũ. Pꝛopter pꝛiuilegium quoniã beatus pe
trus ab alijs apoſtolis in tribus fuit pꝛiuiligiatus
ꝓpter que tria pꝛiuilegia eccleſia ter in anno cum

De cathedra ſancti Petri apli

honorat. Fuit eñ pre ceteris dignior in autoritate
quoniã princeps apoſtoloꝝ extitit. ⁊ claues regni
celoꝝ accepit. Feruẽtior in amore cũ maiore enim
feruore xp̄m dilexit q̃ ceteri. ſicut in multis locis
euangelij manifeſtat. Et efficatior in virtute. Naꝫ
ad vmbrã petri vt legitur in actib⁹ ſanabant infir-
mi. Secũdo ꝓpter officiũ. Ipſe eñ officiuꝫ prela-
tionis ſuper vniuerſaꝫ eccleſiã habuit. et ideo ſicut
petrus fuit princeps et p̄latus totius eccleſie: que
diffuſa eſt ĩ tribus partibus mũdi: ſcꝫ aſia: africa.
et europa. ita eccleſia ter in anno celebrat feſtũ ei⁹
Tercio propter beneficiũ: quia ipſe qui poteſtatẽ
accepit ligandi atqꝫ ſoluendi: liberat nos a tribus
generibus peccatoꝝ. ſcꝫ cogitationis: locutionis.
et operationis. Uel q̃ in deũ q̃ in ꝓprium q̃ in nos
peccauim⁹. Uel iſtud beneficiũ poteſt eſſe triplex
beneficium: aliud quod virtute clauiũ peccator in
eccleſia conſequit. Primũ eſt abſolutionis a reatu
oſtenſio. ſcd̄m pene ſempiternalis in temporalem
commutacio. terciuꝫ pene tẽporalis ſcd̄m partẽ re-
laxatio. Et ꝓpter hoc triplex beneficiũ ſanct⁹ pe-
trus eſt tripliciter honorandus. Quarto ꝓpter de-
bitum: quia eñ ipſe tripliciter pauit et paſcit nos
ſcꝫ verbo: exẽplo: et tẽporali ſubſidio ſiue orõnis
ſuffragio. ideo obligamur vt ip̄m tripliciter hono-
remus. Quinto propter exemplũ vt nullus pecca-
tor deſperet. etiã ſi tercio ſicut petrus deũ negaue-
rit: ſi tamẽ eum ſicut ipſe velit corde: ore: et opere
confiteri. D Scd̄a cauſa inſtitutionis eſt hec
que quidẽ de itinerario clemẽtis eſt ſumpta. Cuꝫ
eñ petrus verbũ dei predicãs anthiochiã appro-
pinquaret. omẽs de ciuitate illa ei obuiauerũt nu-
dis pedibus ꝑgentes: cilicijs ſe induẽtes: et caput
puluere aſꝑgentes: agẽtes penitentiam q̃ contra
eũ ſymoni mago conſenſiſſent. Petrus vero eoꝝ
penitentiã videns. gratias deo egit. Tunc illi ob-
tulerunt ei omnes vexatos lãguoribus et demoni-
bus fatigatos. Quos dũ petrus ante ſe poni iuſſiſ-
ſet: et ſuꝑ eos nomen dñi inuocaſſet. immenſuꝫ lu-
men ibidẽ apparuit. et omnes ꝓtinus ſunt ſanati
currentes et oſculantes veſtigia ſancti petri. Tũc
intra ſeptẽ dies pluſq̃ decemmilia hominũ baptiſ-
ma ſuſceperũt: ita vt theophilus princeps ciuita-
tis illius. domũ ſuam in baſilicã fecerit cõſecrari.
et ibidẽ petro excelſam cathedrã collocari: vt ab
omibus videretur et audiretur Nec iſtud cõtrariũ
eſt his que ſupius dicta ſunt. Potuit eñ fieri q̃ pe-
trus ꝑ orationẽ pauli a theophilo et toto populo
magnifice ſit ſuſceptus. Sed recedẽte petro ſymõ
magus populũ peruertit. ⁊ contra petrũ grauiter
incitauit. Poſtmodũ vero penitẽtiã agẽs iterum
honorabiliter eum recepit. Hoc autem feſtum de
incathedratione beati petri cõſueuit appellari. fe-
ſtũ epulaꝝ beati petri. et hinc tercia ratio ſumitur
inſtitutionis huius feſti. Cõſuetudo eñ fuit antiq̃-
tus gentiliũ: vt ait magiſter iohãnes beleth. ſingu-
lis annis ĩ menſe februario certo die epulas offer-
re ſuꝑ tumulos parentũ ſuoꝝ. et eas de nocte de-
mones cõſumebãt. Ipi autẽ ab aĩabus circa tumu-
los errãtib⁹ quas vmbras vocabãt vaſtari puta-
bant. Solebant eñ antiqui dicere. vt idem ait. q̃
quãdo in humanis corporib⁹ ſunt dicunt anime.
in inferis manes. ſpũs vero vocabãt quãdo ad ce-
los aſcendebãt. vmbras quãdo recẽs erat ſepultu-
ra: ſiue quãdo circa tumulos errabãt. Hec autẽ cõ-
ſuetudo de ipis epulis vix a xp̄ianis potuit extir-
pari. Qd̄ ſancti patres attẽdentes. et hoc penitus
extirpare volẽtes feſtũ de incathedratione beati
petri: tum de illa que fuit rome. tũ de illa que fuit
anthiochie ſtatuerũt illo. ſcꝫ eodem die quo talia
fiebant. Unde ab illis epulis adhuc ab aliquibus
feſtũ beati petri epularũ vocatur. Quarto inſtitu-
ta eſt propter reuerentiã corone clericalis. Notã-
dum eniꝫ q̃ iuxta aliquorum traditionem corona
clericorũ: hic primo ſumpſit iniciũ. Nam dũ petrus
anthiochie p̄dicaret in contumeliã nomĩs xp̄iani
ſummitatẽ eius capitis abraſerũt. Qd̄ quidẽ poſt-
modũ toti clero tradit in honoreꝫ quod pro xp̄o a-
poſtolorũ principi in contumeliã fuerat irrogatũ.
Circa autẽ ipſam coronam clericorũ tria attendũ-
tur. ſcꝫ capitis abraſio. capillorum detruncatio. et
forme circulatio. Abraſio autẽ in ſuꝑiori parte ca-
pitis fit triplici ratiõe: quaꝝ duas aſſignat dyoni-
ſius in eccleſiaſtica hierarchia dicẽs. Detonſio ca-
pillorũ ſignat mundã: et non formabilẽ vitã. Ad
capillorũ eniꝫ detonſionẽ. ſiue capitis abraſionem
tria ſequũtur. ſcꝫ mũdicie cõſeruatio: deformatio.
⁊ denudatio. Mundicie cõſeruatio: quia ex capil-
lis ſordes in capite aggregant. Deformatio q: ca-
pilli ad ornatũ ſunt. Significat ergo tonſura mũ-
dam et non formabilẽ vitam. hoc eſt q̃ clerici de-
bent habere mundiciã mẽtis interius. et nõ forma-
bilem. id eſt nõ exquiſitũ habitũ exterius. Denuda-
tio aũt ſignificat q̃ inter ſe et deũ nichil debet eſſe
medium: ſed immediate debent deo vniri: et reue-
lata facie dñi gloriã ſpeculari. Capilloꝝ detrũca-
tio fit. vt ex hoc detur intelligi q̃ clerici omnes co-
gitationes ſuꝑfluas a mente ſua debent abſcin-
dere: et ad verbũ dei ſemꝑ audituꝫ paratũ et expe-
ditum habere. et omnia temporalia preterq̃ ad

neceſſitatē a ſe penit⁹ remouere. Fit aūt circularis
figura multiplici ratione. Primo quoniā hec figu
ra nō habet finē neqȝ principiū. Per qd̓ datur in-
telligi. ꝙ clerici ſunt miniſtri dei: q̄ nec habet prin
cipiū neqȝ finē. Secūdo quoniā hec figura nullum
angulū habet et ſignificat ꝙ clerici non debēt ha-
bere ſordes ī vita: quoniā vbi angulus ibi ſordes.
vt dicit berñ. Et debēt habere veritatē in doctri-
na. quoniā veritas angulos non amat. ſicut dicit
hieronimus. Tercio qm̄ hec figura eſt omniū figu
rarū pulcherrima. Unde in hac deus celeſtes crea
turas fecit. Per qd̓ ſignificat ꝙ clerici debēt habe
re pulchritudinē interius in mente: et exterius in
cōuerſatiōe. Quarto quoniā hec figura eſt omniū
figurarū ſimpliciſſima. Nulla eñi figura vt dicit au
guſtin⁹ ex vna linea cōſiſtit. ſola circularis figura
eſt que vna tantū linea claudit. Per qd̓ ſignificat
ꝙ clerici habere debēt ſimplicitatē columbarum.
Juxta illud. Et ſimplices ſicut columbe.

De ſctō mathia apoſtolo xlv. A

Mathias hebrayce latine dicitur donatus
d[illegible]o vel donatio dñi vel humilis ſiue puus
[illegible]ā donatus a dño fuit quādo ipm de mū-
do ele[illegible]t: et inter. lxxij. diſcipulos deſignauit. Do
natio [illegible]ñi fuit quādo ſorte electus inter apoſtolos
noiari pmeruit. Paruus fuit qr verā ſemꝑ humili
tatē ſe[illegible]uauit. Eſt aūt triplex humilitas ſicut dicit
ambroſius. Prima eſt afflictionis qua qs dicit hu
miliatus. Scda conſiderationis que ꝓcedit ex cōſi-
deratione ſui. Tercia deuotionis que ꝓcedit ex co-
gnitione creatoris. Primā habuit beat⁹ mathias
martiriū patiendo. Secundā ſeipm deſpiciendo.
Terciā maieſtatē dei admirādo. Uel dicit a manu
qd̓ eſt bonū. et thesis poſitio: inde mathias bonū
poſitū pro malo ſcȝ ꝓ iuda. Eius vitā que per ec-
cleſias legitur. beda ſcripſiſſe creditur. B

Mathias apoſtolus in locū iude ſubſtitutus
eſt. Sed primo ortū et originē ipſius iude
proditoris breuiter videam⁹. Legitur eñi
in quadā hyſtoria licet apocrifa ꝙ fuit quidam vir
in hieruſalē nomie ruben qui alio noie dictus eſt
ſymon de tribu dan. vel ſecūdū hieronimū de tri-
bu iſachar. qui habuit vxorē que cyborea nūcupa
ta eſt. Quadā igit nocte cū ſibi mutuo debitū exol
uiſſent. cyborea obdormiens ſomniū vidit. quod
perterrita cū gemitibus et ſuſpirijs viro ſuo retu-
lit dicēs. Uidebatur michi ꝙ filiū flagicioſum pa-
rerem qui totius gentis noſtre cauſa perditionis
exiſteret. Cui ruben. Nefariā inquit rem nec rela-
tu dignā ꝓfaris. et ſpiritu ceu puto phitonico ra-
peris. Cui illa. Si me cōcepiſſe ſenſero et filiū pe-
pero abſqȝ dubio non ſpūs phitonicus extitit: ſed
reuelatio certa fuit. Procedente igitur tēpore cū
filium peperiſſet: parentes plurimū timuerunt et
quid de eo facerent cogitare ceperūt. Cumqȝ filiū
abhorrerent occidere. nec vellent deſtructorē ſui
generis enutrire ipm in fiſcella poſitū mari expo-
nunt. Quē marini fluctus ad inſulā ꝓpulerunt. q̄
ſcarioth dicit. Ab illa igit inſula iudas ſcariothis
appellatus eſt. Regina aūt illius loci carens libe-
ris ad litus maris cauſa ſpaciandi ꝓceſſit. et fiſcel
lam a marinis fluctibus iactari vidēs. ipam ape-
riri p̄cepit: inueniēſqȝ ibi puerū elegātis forme ſuſ
pirans ait. O ſi ſolacijs tante ſubleuarer ſobolis.
ne regni mei priuarer ſucceſſore. Puerū igitur ſe-
creto nutriri fecit. et ſe grauidā ſimulauit. Tandē
ſe filiū peperiſſe mētitur et per totū regnum fama
hec celebris diuulgat. Princeps ꝓ ſuſcepta ſobo-
le vehemēter exultauit: et ingenti gaudio plebs le
tatur. Jpm igitur ſecundū magnificentiā regiam
regina educari fecit. Non poſt multū vero tempo-
ris regina de rege concepit: et ſuo tempore filium
parturiuit. Cum aūt pueri aliquātulū iam creuiſ-
ſent adinuicē ſepius colludebāt: et puerum regiū
iudas crebris moleſtijs et iniurijs moleſtabat et
ad fletū ſepius ꝓuocabat. Regina aūt hoc mole-
ſte ferēs: et iudā ad ſe non ꝑtinere ſciens ipm cre-
brius verberabat: ſed nec ſic a moleſtia pueri deſi
ſtebat. Tandem res panditur et iudas nō verus

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg